

VERSCHIJNT

Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIËN:

Van één tot zes regels.

Voor één regel meer.

Voor de 35ste regelgeld.

f 1.00.

0.15.

MAANDAG 5 SEPTEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:

JOH. NOMAN en ZONN, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.

Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden 2.00.

Voor de overige steden des Rijks 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:

VAN HAREN, NOMAN EN KOLFF, te Batavia.

Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen.

per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het

abonnement f 60, Ned. Cour.

BERIGT.

Uitgevers verzoeken de aandacht van den lezer te vestigen op de rubriek "Advertentiën" in dit Dagblad.

Overal in ons vaderland in aanzienlijken getale verspreid, beloven advertentiën, in deze Courant tegen zeer billijken prijs geplaatst, door de duffende lezers, aan wie ze onder de oogen komen, de vruchten, welke men van advertentiën verwacht.

Berigten van geboorte, huwelijk en overlijden worden door de Uitgevers, gratis, in DE INDIËR opgenomen.

JOH. NOMAN EN ZONN.

De Eerste Kamer.

Bij de gewigtige taak, welke de Eerste Kamer nu weldra zal hebben te vervullen, komt het eerst in aanmerking het onderzoek omtrent den aard der instelling van dit hooge staatsligchaam en omtrent het doel, dat men er mede heeft beoogd.

Dat onderzoek is kort, maar leidt tot eene duidelijke, onduidelijke uitkomst.

Bij de grondwets-herziening heeft de Tweede Kamer algemeen geoordeeld, dat eene Eerste Kamer noodzakelijk is,

als een waarborg tegen overijling; als eene beperking van hartstogten in onrustige tijden; als een baloerk voor den Troon.

De Regering, waarvan destijds de heer DONKER CURTIUS voorzitter was, verheugde zich, dat de Tweede Kamer met haar zoo eenstemmig dacht omtrent dit hoogst gewigtig punt, en zij voegde er bij:

"De Regering meent tevens te moeten opmerken, dat in het algemeen het nut eener Eerste Kamer, hoe ook zamengesteld, meer gelegen is in het voorkomen van kwaad dan in het bestaan van het goede."

De op deze wijze door Regering en Tweede Kamer gegeven verklaring van het doel en den aard der instelling eener Eerste Kamer, is zóó helder en zóó op de waarheid gevestigd, dat men in deze dagen bijkans gelooven zou, dat zij in 1848 was neêrgesteld met het oog op de groote en edele taak, die de Eerste Kamer in 1853 zou hebben te vervullen.

En waarlijk, zou het voor de Eerste Kamer, met hare roeping voor oogen en getrouw aan haar karakter van kalmte en waardigheid ook, te midden van bruisende volksdriften, met raadpleging van al hetgeen is geschied en gesproken, nog wel in ernst eene vraag kunnen zijn, wat zij hebben te doen in die oogenblikken, waarin de natie op haar de oogen houdt gevastigd?

Zal zij, met verloochening van het edele beginsel, onder de toejuichingen der Natie neêrgelegd in haar jongst adres aan den Koning, door de aanneming van de wet, tevens afstand willen doen van dat grootsche beginsel, van bescherming der hartstogten, van bescherming des Troons, van beteugeling des kwaads?

Wij mogen het niet gelooven van de Eerste Kamer, die reeds menigmaal schitterend blijk van onafhankelijkheid heeft gegeven, en van hare zucht om te zijn het waarachtig bolwerk van den Staat. Zoo lang niet van het tegendeel zal zijn gebleken, achten wij de aanneming door de Eerste Kamer ondenkbaar in verband met hare eervolle antecedenten, met het oog op hare jongste verklaring, dat zij "geene vrijheid wil verkort", dat zij "geenerlei regt wil gekrenkt", dat zij veeleer "de waarborgen voor vrijheid en zelfstandigheid der onderscheidene kerkgenootschappen bevestigd" wil hebben.

De partij-wet, die aan hare beraadslaging is onderworpen, bevat juist al die elementen in zich, welke om te verhoeden, dat zij ooit wetten van den Staat werden, als gevaarlijk voor de eer en het belang van Nederland, de instelling eener Eerste Kamer zoo noodzakelijk hebben doen achten.

De Eerste Kamer moet zijn: een waarborg tegen overijling.

In de haar voorgedragene wet is het element van "overijling" zoo domineerd geweest, dat men het niet heeft kunnen vergeten. Men heeft niet alleen de wet met haar banden heeft vastgezet, maar ook de wet met haar banden heeft vastgezet. Het stelsel der wet heeft verninkt, de wet stelselloos heeft gemaakt, en ongestraft heeft gelaten juist hetgeen men het meest strafbaar achtte.

Hoedanig toch is de wet, zoo als de Eerste Kamer die van de Tweede heeft ontvangen?

Men spreekt er van "bestuurders of hoofden der kerkgenootschappen", en heeft vergeten, dat een aartsbisdom of een bisdom geen "kerkgenootschap" daarstelt, dat het hoofd van het B. C. kerkgenootschap niemand anders is dan de Paus. — Men spreekt er van de verplichting, om "nieuw te maken bepalingen" ter kennis van de Regering te brengen, en vergeet dat hetgeen nog niet gemaakt is nimmer kan worden medegedeeld. — Men heeft de bediening der godsdienst door vreemdelingen vrij gelaten, ofschoon de Regering heeft verklaard, dat dit de rust en de veiligheid van den Staat in gevaar kon brengen. — Door te verklaren, dat de titulaturen in de kerkgenootschappen, die toegekend worden aan de bedienaren der openbare godsdienst, geenerlei aanspraak, rang of voorrecht geven, heeft men erkend dat zij dit wel doen, indien men de titulaturen toekende aan anderen dan aan bedienaren der openbare godsdienst. — In de strafbepalingen is eene schromelijke verwarving aanwezig, die de geheele wet krachteloos maakt. In art. 9 worden drieërlei overtredingen strafbaar gesteld; in art. 12, tegen de bedoeling des wetgevers, de herhaling van slechts eene der drie categorieën zwaarder gestraft, zijnde juist de meest onschuldige.

Wij zullen de lijst dezer "overijlingen" niet vergrooten, en daaromtrent verwijzen naar ons N°. 85; maar vragen, of de Eerste Kamer eene wet kan en mag aannemen, die zóó groote gebreken bevat, dat haar eigenlijk doel gemist en hare poenale kracht weerloos gemaakt wordt? Wij vragen, of de aanneming van eene wet, die zoo vele gebreken telt, denkbaar is door eene Kamer, die in 1850 eene wet bijkans zou hebben verworpen, omdat er eene schrijffiel was ingeslopen, en tot de aanneming kon bewogen worden, alleen door de plegtige, later vervulde toezegging, dat die ingeslopen feil langs den wettelijken weg zou worden hersteld? Zoo oit is thans de Eerste Kamer geroepen, om te zijn een waarborg tegen overijling.

Maar de Eerste Kamer werd ook noodzakelijk geacht als eene beperking van hartstogten in onrustige tijden.

Wat werd daarmee anders bedoeld, dan dat de Eerste Kamer zich verzetten zou tegen elken maatregel, door eene Regering, drijvende op de hartstogten der menigte, voorgedragen en bekrachtigd door eene Tweede Kamer, regtstreeks voortgekomen uit die hartstogten? Wat werd daarmee anders bedoeld dan gevallen, gelijk thans aanwezig zijn, waarin Regering en Tweede Kamer, het onpartijdig standpunt van wetgever te zijn voor allen vergetende, door de volksdriften geboren en voortgestuwd, zich door hartstogten laten verblinden, om Wetten in het leven te roepen, die verkorten en krenken, juist het tegendeel van 't geen de Eerste Kamer nog onlangs heeft verklaard haar het naast aan 't harte te liggen?

Dat de Eerste Kamer slechts één oogenblik nadenke over den oorsprong der wet in verband met hetgeen zij thans inhoudt, en over de uitwerking, die zij hebben zal. Dat zij zich de vragen beantwoorde: "Zal deze wet bevredigen, die bevrediging verlangden? Zal deze wet de rust herstellen in de gemoederen des volks?"

Kan het antwoord wel anders zijn dan ontkennend? De wet, eens aangenomen, verplaatst zelfs niet de "spanning" en de "bekommering." Zij doet erger: zij strekt beiden uit over Protestanten en Roomschen. De laatsten zien er in, krenking hunner geloofsvrijheid, schending van een volgens de Grondwet verkregen regt, onderdrukking van de minderheid door de meerderheid. De eersten — wij bedoelen hier alleen hen, die bevrediging eischen — verklaren de wet ongenoegzaam, onvoldoende, eene mystificatie. Terwijl dus de spanning

en de bekommering bij de Roomschen zullen aangroeijen, zullen de Protestanten op nieuw klagen, dat men hen geen waarborg geeft.

Met welke hoop de gewijzigde wet met het verhoeden der overijling en de rust te brengen, met zooveel regelmatigheid aangegeven. De Eerste Kamer kent die; maar met meer bijzondere aandacht nog behoort zij na te gaan het gevoelen van de voorstanders der wet, van hen, die de Aprilbeweging in het leven riepen. De Eerste Kamer wetende, dat de R. C. noodeloos verbitterd worden door de aanneming der wet, mag niet uit het oog verliezen, dat zij daardoor de Protestanten niet bevredigt.

Op wat wijs spreken, omtrent de wet, zoo als zij aan de Eerste Kamer is aangeboden, de organen van de Protestantsche dweepers, die met zooveel aandrang de verkorting eischen van het regt der R. C., terwijl zij datzelfde regt voor hen zelven vorderen?

De Kerkbode verklaart, "dat de wet zoo waterig is geworden, dat zij hare beste kracht en geest heeft verloren." Zij getuigt, "dat de belofte der Regering niet gehouden wordt, dat de wet geen waarborg voor de Protestantsche kerk oplevert."

Het Goudsch Kronijkske roept uit: "Denkt niet, dat het genoeg gedaan is, wanneer gij slechts eene wet aan Nederland geeft. Waarom zoudt gij uwe stem geven aan halve maatregelen? Wacht u, dat gij niet verder opdermijnt het vertrouwen, door de Natie in u gesteld."

De Morgenster zegt: "De wijzigingen zijn tot stand gekomen, door schier onvoorwaardelijk toegeven aan het verlangen der anti-revolutionaire partij. Want dit zoo, de Regering zou het wellicht spoedig betreuren, als zij vergeten had, dat die anti-revolutionairen daar niet als anti-revolutionairen gezonden waren; als zij den moed gemist had, om krachtig door den steun van den Protestantschen geest, de belangen van vaderland en Protestantisme te handhaven ook tegen de anti-revolutionairen."

De Fakkelt zegt, in haar eigenaardigen trant: "De wet zoo als zij gewijzigd en aangenomen is, is niet veel meer dan een Sinterklaas, dan een boeman, dan een drooge sloot, dan een papieren muur. De wet, hoorden wij eens van onze volksvertegenwoordigers in 's lands vergaderzaal uitroepen is belagchelijk, daar toch geen Katholiek zich aan haar zal storen — wij voegen er bij, zij is bedenkelijk, daar zij de deur, de achterdeur openzet voor de Roomsche bisschoppen als voor van Staatswege erkende, geëerde en geeerbiedigde kerkprelaten."

En de Nederlander, wiens partij de wet heeft helpen tot wet verheffen, wiens ijverigste medearbeider de hoofdman is van die partij in de Tweede Kamer? Daar wordt de wet genoemd eene politieke feil, eene wet die verbittert, die te leur stelt, die reeds nadeelen heeft berokkend, wier nadeelen met bekommering wordt te gemoet gezien. Ja, zelfs wordt daar het eenige artikel, dat nog klem heeft, omdat het een der eerste beginselen van wetgeving schiedt (art. 5.), voor de eer en het belang des lands onuitvoerbaar geacht!

Dat is taal van de voorstanders der wet; de taal van hen, die den toestand in het leven riepen, waarin wij verkeeren. De Eerste Kamer verlieze deze merkwaardige omstandigheid geen oogenblik uit het oog. De wet is, het blijkt middaghelder uit de meening van vóór- en tegenstanders, eene partij-wet, geboren uit den ziedenden chaos der hartstogten en daarom het eene deel der Natie verbitterend, het andere teleurstellend, niemand bevredigend.

U wacht dus, Eerste Kamer! de vervulling van een heiligen pligt, die op u rust, die geheel uw aanzien beheerscht. Wees een waarborg tegen overijling, tegen de beperking van hartstogten in onrustige tijden.

Dat uwe roeping, om te zijn een baloerk voor den Troon en voor te komen het kwaad, ook hier de verwerping eischt, zullen wij in een volgend artikel aantoonen.

Met welgevallen heeft de *Nederlander* herhaald, wat de Heer MACKAY heeft gezegd van al hetgeen strekken kon, om de Roomsche Katholijken van deze dagen als geloofs-vervolgers te doen voorkomen.

Te vergeefs hebben wij gewacht, dat de *Nederlander* ook de repliek, door den Heer MEYUSSEN geleverd, zou hebben gegeven. Wij willen thans de partijdigheid der anti-revolutionnaire herstellen:

„Dergelijke misbruiken, als waarop de heer Mackay zich beroept, zijn eigen aan iedere staatskerk. Men heeft gisteren gesproken van bloedige vervolgingen der Protestanten in Frankrijk, in Opper-Italië en elders. Mijne Heeren, het is best daarvan niet te veel te zeggen. Ik zou, op mijne beurt, kunnen wijzen op de vervolgingen der Katholijken onder Koningin Elisabeth in Engeland, op het stelselmatig verdrukken der Iersche Katholijken; maar, om tot den nieuweren tijd terug te komen, tot den tijd waarin wij leven, dan kan ik stellen tegen de voorbeelden door den heer Mackay aangehaald, hoe men in Zweden handelt. In Zweden is het verboden van de Staatskerk over te gaan tot eene andere op eene zware straf. Zoo is de schilder Johann Oskar Nilson tot ballingschap verwezen. Het requisitoir van den procureur-generaal bij het hooggerechtshof luidde:

„Het moge het gerechtshof behagen, dat aangezien Johann Oskar Nilson onze zuivere godsdienst heeft afgezworen en tot de Katholieke Apostolische Roomsche godsdienst overgegaan is, § 2 van het religie-decreet van 1686 te gelijk met § 3 van het aparte hoofdstuk van het strafwetboek, op hem worde toegepast en hij diensgevolge veroordeeld worde tot eene levenslange verbanning, terwijl hij, zoowel voor zich zelve als voor zijne nakomelingen verklaard zal worden vervallen te zijn van zijne regten als Zweedsch burger, dat hij geene eigendommen in Zweden zal mogen bezitten noch eenige erfenissen aanvaarden.“

„Na eene beraadslaging van vele dagen, velde het gerechtshof op den 21sten Maart jl. een vonnis, waarbij Nilson tot de door den Procureur-Generaal voorgestelde straf veroordeeld werd.“

In Mecklenburg zijn de openbare godsdienst-oefeningen der Roomsche Kerk slechts op enkele plaatsen veroorloofd en een voorbeeld van den laatsten tijd bewijst, dat zelfs huisselijke godsdienst-oefening buiten die plaatsen niet wordt geduld.

Nog een ander voorbeeld: Door een der standen, den geestelijken, is in Zweden de volgende voordragt gedaan aan de Storting.

„Art. 1. Elk individu dat God haten, of Godslasteringen zoude uitspreken tegen de Heilige schrift of Gods Heilige Sacramenten zal met levenslangen dwangarbeid gestraft worden.

„Art. 2. Elk persoon zich verstoutende, om met de Heilige dienst of met elke andere verrigting den spot te drijven, zal met eene gevangenzetting van niet minder dan vijf jaren, en eene boete, waarvan het bedrag bepaald zal worden naar de omstandigheden en het fortuin van den delinquent, worden gestraft.

„Art. 3. Hij die de orthodoxe Evangeliesche leer zal afgezworen hebben of anderen tot het afzweren dier godsdienst aangezocht zou hebben of ketterijen zou verbreiden, zal tot eeuwigdurende ballingschap veroordeeld worden, en het genot verliezen van al zijne staatkundige, burgerlijke en vaderlijke regten.

„Art. 4. Elk individu naderende tot de Heilige Communie, zonder alvorens te biechten, of niettegenstaande het verbod van te Communiceren hem door den priester gedaan, zal gestraft kunnen worden met eene zware geldboete of met gevangenzetting naar omstandigheden.“

Dit is de verdraagzaamheid der Luthersche staatskerk in Zweden. Hoe het zij, die vervolgingen, indien zij in Roomsche landen plaats hebben, zij worden niet geboden door de Kerk; het zijn handelingen van Roomsche Gouverneminten; maar wanneer men zich dan zoo zeer beklagt over dien exclusiven geest van het katholicisme, mogen dan de katholijken ook niet met bekommerning wijzen op het bekende 36ste artikel der Protestanten, waarbij geboden wordt aan de overheden, om alle ketterijen, alle ongelooft en bijgeloof uit te roeijen en den Anti-Christ omver te werpen?

Wij ontleenen het volgende aan een artikel van den *IJsselbode*, geschreven naar aanleiding van de aanneming, door de Tweede Kamer van

„DE KLAARWATERWET.“

„Hetgeen wij voorspelden is vervuld. De Tweede Kamer heeft de teuge „klaarwater,” haar door de Regering aangeboden, evenwel niet dan na voorafgaande filtratie door de anti-revolutionnaire filtratiemachine, opgedronken. Eenenvoertig leden lieten zich die teuge smaaken; zeventwintig stieten die, met walging van de lippen.

„Onze voorspelling is vervuld; echter met eene kleine wijziging der uitkomst. Wij hadden beweerd, dat de wet met eene meerderheid van 12 stemmen zou worden aangenomen, namelijk met 40 tegen 28 stemmen. Wij hebben ons ééne stem vergist. Zij is er iets beter afgekomen: 41 tegen 27, of eene meerderheid van 14 stemmen viel haar ten deel. Wij hebben misgerekend in de stam van den heer van Akerlaken.

„Wij meenden stellig te mogen aannemen dat hij zijne constitutioneele beginselen, vroeger met zooveel ijver voorgestaan, getrouw zou zijn gebleven. Maar de heer van Akerlaken is in het spoor zijns vaders getreden. Hij is afgevallen en heeft ons eene illussie — zich zelven een goeden naam haanomen.

„Maar eene stem meer of minder doet er niet toe. De afloop was overigens volkomen zoo als wij reeds, bij den aanvang mededeelden. Het hondgenootschap met de anti-revolutionnaire partij is schitterend aan het licht gekomen. Kruipend heleefd en meegaande was de Regering ten opzichte dier gewillige partij — die met haar tiental stemmen niet alleen deze wet in hare magt had, maar ook voortaan de geheele toekomst van het ministerie in hare magt zal hebben. De 27 tegenstemmers zijn een blijven protest in de Tweede Kamer tegen het ministerie Donker-van Hall; tegen zijnen oorsprong; tegen zijn levensbeginsel; tegen zijne handelingen. Voegen zich slechts 8 stemmen daarbij, dan maakt dit 35 of de volstreekte meerderheid in eene voltallige vergadering. Ziedaar het lot, dat de Regering zich bereid

heeft. Zij moet — om met eene parlementaire zeggwijze de zaak te verduidelijken — drijven op de anti-revolutionnaire kurken, of zinken. Zij moet met den anti-revolutionnaire stroom mede of vergaan. Heerlijk vooruitzicht voor het vaderland!“

De tegenwoordige Ministers zijn „alleen aan hun Koning en aan hun geweten” verantwoord en rekenschap schuldig over hun aanzijn als Ministers!

Zie hier wat FONFRÈDE zegt:

„Oprechte, eerlijke, vaderlandslievende Staatslieden staan altijd gereed, om beoordeeld te worden; zij nemen hunne toevlugt niet tot ontwijkende exceptiën.... Zij toonen aan wat zij zijn. Zij eischen niet van het land, dat men blindeling geloove, met het eenige doel om tijd, stilzwijgen, geheimzinnigheid te winnen.... De Staatslieden zelve zijn altijd permanente daden, altijd onafgebroken, altijd staande voor den regterstoel van de openbare meening; en het is een vreemde eisch, om den burgers een vertrouwen zonder grond, eene overtuiging tegen beter weten aan, eene goedkeuring met zich zelve in strijd, te willen inboezemen, omdat het aan Staatslieden behaagt, hunne gronden en hunne overtuiging te verbergen onder den anonymen sluier van een fictief besluit, reeds vooraf gelogenstraft door al de verdenkingen, die uit hunne antecedenten, uit hunne staatkundige relatien, uit hunne afspraken met partijen, zijn geboren.“

De Heer GROEN VAN PRINSTERER heeft reeds, in 1850, geklaagd, dat hij sedert jaren geene moeite had gespaard, om het publiek tot de overtuiging te brengen, dat het doel, waarnaar hij streefde „veerenigbaar is met de vrijheid en met hetgeen in de negentiende eeuw vereischt wordt.“ Hij is echter daarin niet geslaagd.

De Heer GROEN zegt, met de hem eigen kunst om scherp en trouw te schetsen:

„Desniettemin heet ik onvoorwaardelijk voorstander van hetgeen onherroepelijk voorbij is; vijand van al wat in de staatkunde en wetenschap tot vrije ontwikkeling der menschen behoort. Ik heb een afkeer van elke Grondwet; ik wensch onderminning van elk constitutioneel Gouvernement. Ik bestrijd de revolutie, ik schrap haar van de geschiedenis nit. Dit belet niet, dat ik, waar ze mij te pas komt, zelf van haar gebruik maak; dat ik in haar geest, ter doerdrijving van mijne inzichten, te werk ga, terwijl ik de regten der Roomsche Katholijken bedreig, reik ik hun, ten nadeele van het protestantisme, de hand. Mijne normaaljaar is 1794 voor den Staat; 1619 voor de Kerk. Alle middelen, revolutionnaire of anti-revolutionnaire, zijn voor mij goed. En wat bedoel ik? o dit is, schoon ik het ontken en ontveins, helder en klaar. De verrijzing van het oude Nederland, bedoel ik; met den stadhouder, herschepen in een Oosterschen monarch en Antoorat; met bekrompenheid, met onverdraagzaamheid, met het Christelijk beginsel, onder den liefelijken vorm eener voorieder staatsburger (gelijk de onderdaan en lijfeigen bij voortdurend zal worden genoemd) gedwongen teekening van al de symbolische schriften eener Gezindheid. En wat dies meer zij.“

Mogen wij, met het oog op de omstandigheden en op de houding van den Heer GROEN in deze dagen, niet verwachten, dat de Heer GROEN VAN PRINSTERER ook nu weder „geene moeite spare,” om de Natie te doen gelooven van het tegenovergestelde van hetgeen door hem, als eene treffende daguerreotype, als zijn eigen ik is geschetst?

De *Nederlander* althans begint die moeilijke taak te beproeven.

Groentantisme.

De Heer GROEN doet zijn meest mogelijke best, om toch maar te doen gelooven, dat het vorig Ministerie niet is afgetreden om den „opstand van geruchtmaakende adressen.“

Zou de Heer GROEN ook begrijpen, dat, hoe aardig het moge zijn van eene April-beweging te profiteren, zij een te revolutionnaire en demagogischen aankijk heeft, om niet te wenschen er na het genot de aandacht van af te leiden.

Gedachtig zeker wat hij zelf schreef. „De redeneringen, waarmee men plotseling in de politiek van den „Koning en de Staten-Generaal verandering te weeg „bragt, zijn gevaarlijk voor ieder Gouvernement; geen „Overheid, geen Vertegenwoordiging, geenerlei gezag „is tegen de toepassing dezer leer bestand. De wijs, „waarop de Regering tot zwichten gehragt werd, was „reeds de ontzenuwing van elk volgend bewind.“ (*Verscheidenheden*, bl. 6.)

Wij maken hier van geene bedoelingen, van geen meerder of minder schuld van personen gewag; wij vestigen alleen het oog op het algemeene gedrag eener partij, gelijk die in de gebeurtenissen openbaar werd. „Geen noodeloos ophalen, in bijzonderheden, van t geen in aller geheugen nog versch is.“

Op 20 Augustus sprak de Heer GROEN:

„De voorstanders van het afgetreden Bewind moeten niet te zeer partij trekken van de dienst die het tegenwoordige Ministerie hun bewees: het concentreren namelijk der aandacht op eene incidentale quaestie, zoodat, terwijl de zonderlinge houding van het vorige Ministerie in de Roomsche quaestie misschien nog wel het meest verdedigbare punt is, al het overige op den achtergrond is geraakt. Ik vraag alleen, met het oog op hetgeen gezegd is over

eene partij, welke met leede oogen de ten-uitvoer-legging van de Grondwet van 1848 aangezien heeft: is het Ministerie gevallen omdat het de beloften van de grondwets-herziening vervuld heeft of wel omdat, ondanks de uitstekende bekwaamheid der leden en de merkwaardige gunst der omstandigheden, het onvermogen te vervulling openbaar werd?“

De geheele bisschoppelijke quaestie slechts incidenteel. Hoe dit te verstaan? Dat zij niet de finale was van het vorig bewind, maar slechts een interludium, waarbij de Heeren VAN HALL en DONKER de hoofdpartijen spelen onder begeleiding van een anti-revolutionnaire choir?“

of dat die quaestie slechts eene bijkomende, niet beduidende zaak was? en het vorig bewind zoo wanke stond, dat reeds het soele Aprilzuchtje genoeg was, om het omver te doen vallen?

Zeker is het, dat de Heer GROEN noodig vindt weeten met frisschen moed het oude, wij zouden haast zeggen afgezaagde lied over het onvermogen der vrijzinnigheid op te halen.

Tot matiging van dien ijver zijn wij echter zoo vrij te herinneren, wat wij op 12 Julij schreven:

„Menigmaal is reeds gevraagd: WAT is toch onder de leiding van den Heer GROEN tot welzijn van het „Vaderland TOT STAND GEBRAGT?“

„Voortdurend deze vraag zonder antwoord.“

„Onaangename toestand zeker voor de anti-revolutionnaire organen.“

„Want, gewis! dat zwijgen flatteert niet.“

Sedert wij ongeveer eene maand te voren voor het eerst die vraag deden, heeft men over het onvermogen zich vrij wel stil gehouden.

Het schijnt thans gepast die sourdine bij het op nieuw aanheffen van de oude vois, weder voor den dag te halen.

Welligt dat het de *Nederlander*, die voortdurend alle discussie ontwijkt, eene poging tot antwoorden doe wagen.

Buitenland.

ENGELAND.

De Koningin heeft een nieuw bezoek bij den heer Dargan, den bevorderaar van de tentoonstelling te Dublin, afgelegd, en een half uur in zijne woning doorgebracht.

— Men spreekt van eene verdraging van het discount der bank tot 4 pet. De waarde van het geld is in den jongsten tijd vermeerderd door de groote uitbreiding van de betrekkingen van de banken van de Zuidzee, voorts door de groote aankopen van granen enz.

FRANKRIJK.

Behalve de Oostersche zaak, welke nog tot uiteenloopende beschouwingen aanleiding geeft, is de stand der prijzen en den voorraad der granen het onderwerp, dat de algemeene aandacht bezig houdt. Den 1 September is te Parijs een gewichtig feit in dezen gesteld. Naar de trapsgewijze verhooging van de prijzen in de jongste weken, moest den 1sten eene nieuwe reizing van 40 tot 45 centimes per kilo plaats hebben. Die reizing werd voorzien, was vooraf aangekondigd en bragt eenige bekommerning te weeg. Doch hoe zou men die vermijden? Twee wegen stonden hier open: of het stelsel van 1846 of dat van 1823. Volgens het eerste werden aan de families van arbeidslieden en behoeftigen kaarten tot het vorig bedrag mitgedeeld, en paste het stadsbestuur het te kort aan den bakker bij. De regering heeft thans gemeend van dit hulpmiddel geen gebruik te moeten maken, omdat het tot groote ongelegenheden en misbruiken had aanleiding gegeven. Zij heeft het stelsel van 1823 aangenomen, volgens hetwelk de prijs van het brood vast bepaald blijft op 40 centimes, met openstaande rekening bij de bakkers; bij deze wordt thans, als t ware door de gemeente, gecrediteerd, en zij zullen later schadeloos worden gesteld door dien tijdelijk als dan de prijs van het brood, op dezelfde hoogte zal worden gehouden, ofschoon de prijs van de granen dan mogt gevallen zijn.

Over het doelmatige van dien maatregel naar de lessen der staathuishoudkunde is men het niet eens; men vindt er de ongelegenheid in, dat in Parijs als t ware een maximum voor het brood zal betaald worden, van 40 centimes, terwijl in andere gedeelten van het rijk die prijs veel stijgen of dalen kan. Uit een staatkundig oogpunt wordt de maatregel echter geprezen voor het geval dat, zoo als te denken is, de reizing van de graanprijzen slechts van zeer tijdelijken aard zal zijn. Immers merkt men op alle markten een rustpunt aan, dat reeds het gevolg is van de groote aanvoeren die van alle zijden geschieden.

De *Patrie* geeft nog vele berigten over den stand der graanprijzen in verscheiden landen. Onder anderen zijn dezer dagen in Engeland uit Amerika aangebragt te Londen 52,000 mudden tarwe en 36,000 mudden haver; te Leith 23,000 mudden tarwe, 7500 m. en 13,000 m. haver.

Men berigt uit Liava (Prussen) deelt zeer gunstige bijzonderheden mede over den oogst zoowel wat tarwe als rogge betreft, zoodat men dit jaar op een derde meer dan den oogst van verleden jaar rekent. De hoeveelheid stroo is wel het dubbel. De prijzen van rogge en haver zijn aldaar gedaald. (Men sprak echter in Prussen ook van het voornemen der regering om den invoer van granen van alle regten vrij te stellen; hetgeen welligt aan een grooten afvoer van het oogmerk te wijten is. Het dagblad van Keulen meldt toch, dat de tijdingen van den oogst van de beorden der Spreu, den Weichsel, den Oder, enz. alle zeer gunstig luiden, dat tarwe, rogge en andere granen aldaar wel geslaagd zijn, en vooral hooi en vruchten uitnemend zijn uitgevallen. De aardappel is tamelijk wel gelukt. Den 1 September was de graanmarkt te Keulen lager gestemd.)

Uit Venetië meldt men, dat, ten gevolge van de groote aanvoden van de Zwarte zee, de daling aanhoudt, en de granen in zoo groote hoeveelheid aangebragt zijn, dat de bergplaatzen te kort komen. Te Odessa waren de voorraden steeds zeer aanzienlijk, en er waren belangrijke aankopen voor westelijk Europa gedaan. De zee van Marmora is gevuld van schepen naar die bestemming.

Voor 't overige is de oogst in Frankrijk zelf verre van mislukt te beschouwen; men zal slechts een middelmatig, doch geenszins een ongunstig jaar hebben.

BELGIE.

Z. M. en de koninklijke familie zijn ook te Gend met veel blijken van gehechtheid ontvangen. Een der treffendste voorvallen bij al deze feestvreugde is de plegtigheid van het leggen van den eersten steen van de werken ter voltooiing, of liever herstelling van den grooten klokketoren in genoemde stad. Dat reusachtig gevaarte van steen, hetwelk een geknot uiterlijk heeft, was vroeger met een sierlijk kapwerk voorzien, waarop, als een kolossale windwijzer, de vermaarde draak was gesteld, welke door de Vlaamsche kruisvaarders uit Konstantinopel was medegebragt. Later is die draak door het weder verteerd, het kapwerk afgebroken en bovendien de fraaije gothische vensters in dezen toren dicht gemetseld, in één woord, het indrukwekkend gebouw van zijne versiersels ontdaan. Sedert eenigen tijd had men reeds besloten, het te herstellen, en koning Leopold heeft daartoe den 1 September den eersten steen gelegd. Daar is aan het hoofd van het opschrift gesteld:

In den jare MCCXXXIII
Is dit beelfront ontworpen
Voor de rechten en vrijheden der gemeente van Gent.

De architect der stad, Lod. Roelandt, is met dezen belangrijken arbeid belast, de kop zal van ijzer zijn.

Den 1 Sept. was eene belangrijke graanmarkt te Brussel; men was benieuwd of de rijzing zou aanhouden. Er werden in het begin twee kleine partijen tot 9. 10 gedaan; maar die prijs kan zich niet staande houden; hij is welhaast tot 8. 6 en 7. 16 gedaald. Waren de verkopers in het begin hoog aanschoude, de koopers waren niet lang houdend, zoodat men tegen de volgende markt eene nog belangrijker daling te gemoet ziet.

Op andere markten dezes lands merkt men gelijke neiging op, als te St. Nicolaas, te St. Truiden enz. Op laatstgemelde plaats was de vermindering op de zak tarwe 5 fr. en op de zak rogge 2 fr. Te Antwerpen, Namen enz. ging weinig om; men wilde aldaar nog afwachten hoe de zaken loopen. (Zie voorts Frankrijk.)

DENEMARKEN.

De stukken, onlangs aan het Britsch Parlement medegegeven, wegens de troon-opvolging, zijn thans in de dagbladen verschenen. Men vindt daaronder eene nota, door den Minister van Buitenlandsche Zaken van Denemarken gerigt aan de vertegenwoordigers te Londen die de overeenkomst van 8 Mei hebben ondertekend en waarbij hunne goedkeuring tot de afschaffing van de Deensche *Lea regia* is gevraagd, die, zoo men weet, vroeger de erfopvolging regelde. Lord Clarendon, de Britsch Minister van Buitenlandsche Zaken, heeft den 7 Junij jl. daarop geantwoord en de gevraagde toestemming verleend.

SPANJE.

Een telegraphisch berigt meldt, van den 29 Aug., dat bij een koninklijk bevelschrift de *Times* in Spanje verboden is. Men wijt dit aan de artikelen, welke dit Engelsche blad over de zaak der Protestanten en de verouderde maatregelen nopens de begrafenissen van deze geplaatst heeft.

TURKIJE.

Men kent thans de door de Porte gevraagde wijzigingen in de nota van Weenen. Zij komen neder op hetgeen voorloopig in het *Journal des Débats* deswege medegegeven. Men beschouwt ze in Parijs wel als belangrijke punten rakende, doch meent dat zij de verandering der zaken niet in den weg zullen staan en de afkeer van Rusland op zijne toetreding niet zal terugkeren. Ridschid-pacha heeft in een afzonderlijk memoran-

dum het vraagstuk van de Vorstendommen behandeld, zoowel wat de ontruiming als de waarborgen voor het vervolg betreft. Aan de ontruiming in deze maand, September, wordt niet meer getwijfeld; en wat de waarborgen aangaat, de vier bemiddelde mogendheden schrijven, daarin niet te willen treden, maar voor het tegenwoordige de zaak als afgedaan te beschouwen. Zij schijnen de Turksche zaak moede en verlangende tot andere zorgen voor hare eigene Staten te willen terugkeeren.

Geruchten wegens schermutselingen tusschen Russische en Turksche voorposten, hebben zich niet bevestigd.

VEREENIGDE STATEN.

Den 11 Augustus jl. is te Washington eene overeenkomst met Frankrijk getroffen, betrekkelijk de regten der consuls over en weder.

Men verzekert dat Engeland aan onze regering heeft voorgeslagen de vrijheid van scheepvaart op St. Laurens rivier, de bevoegdheid over en weder om de schepen als nationaal te laten inschrijven, de opening van de kustvaart op Californie, afschaffing van de regten op de visch, in Engelsche koloniale schepen in Amerika aangebragt, en wederkeerige uitbreiding van de handelsvrijheid. Tegen die invlijdingen zou het den Amerikanen vrijstaan in de Engelsch-Amerikaansche vaarwateren vischvangst te drijven. Dit ontwerp is afgeslagen, maar schijnt toch den grondslag van een traktaat te zullen worden.

De aanspraken door en tot den nieuwen gezant in Spanje, den heer Soulé gehouden, welke op de verovering van Cuba doelen, hebben in de staatkundige kringen in Amerika en Europa eenen diepen indruk gemaakt. Er zijn diplomaten, die deze rigting in de Ver. Staten tot vergrooting, willen bestrijden door den kreet tot vrijmaking der slaven in Noord-Amerika aan te vuren. Doch behoedzamer staatslieden waarschuwen daartegen; zij willen de verantwoordelijkheid niet dragen van tooneelen, als die eenmaal de St. Domingo de menschheid geschokt hebben.

Den 3 Aug. heeft juist op het eigenlijke eiland Tortola reeds een oproer onder de negers plaats gehad, dat bewezen heeft, dat die vrees niet ijdel is. De oproeringen hebben de stad verbrand en zijn aan het moorden gegaan; het meerendeel der bevolking is echter naar het Deensche eiland St. Thomas gevlugt; de Deensche gouverneur heeft eenige magt afgezonden, tot bijstand van het Britsche eiland.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Eerste-Kamer.

Het verslag der commissie van rapporteurs over het wetsontwerp tot regeling van het fonds van consignatiën luidt aldus:

«De Regering heeft bij de aanleiding van dit wetsontwerp in de daarbij gevoegde Memorie van Toelichting verklaard, dat zij het aankopen van schatkistbilletten met de geconsigneerde gelden eene noodlooze complicatie acht en voor het vervolg bedoelt, gelijk ook art. 3 van het ontwerp voorschrijft, voor de gewone rentebetaling aan hen die gelden in consignatie hebben gedeponeerd, een post op de Rijksbegroting uit te trekken. Die verklaring heeft bij het onderzoek van dit wetsontwerp in de afdeelingen den wensch uitgelokt, dat wanneer deze voor de schatkist voordeelige belgging in schatkistbilletten heeft opgehouden, de Regering er op bedacht zij, aan die gelden zulk eene bestemming te geven, dat ook in de toekomst de wettelijke rentebetaling van de geconsigneerde kapitalen geen schade aan 's Rijks finantiën veroorzake.» (w. g.) 't Hooft, Verheij van den Bogaard, Cremers, van der Oudermeulen.

Het verslag der commissie van rapporteurs nopens het wetsontwerp tot opheffing der in den Molukschen Archipel bestaande beperkende bepalingen, met opzigt tot den handel en de scheepvaart aldaar, is van den volgende inhoud:

«Over 't algemeen heeft dit wetsontwerp een gunstigen indruk gemaakt bij het onderzoek in de afdeelingen. Eenige leden hebben hun genoegen uitgedrukt, zoowel over de opheffing der bestaande beperkingen zelve, als over de voorzigtigheid en gematigdheid, welke daarbij in acht genomen is. Anders leden waren van oordeel, dat de thans voorgestelde opheffing van den in den Molukschen Archipel bestaande beperkingen, bij een vroegeren toestand van zaken, toen onze bezittingen in andere wereldeelen bijna uitsluitend de kostbaarste specerijen voortbragten, welligt hoogst ongeraden zou geweest zijn. Zij achtten het thans minder gevaarlijk, onder het ook bij ons ingewerde stelsel van handelsvrijheid, toe te geven aan hetgeen door velen schijnt te worden gevorderd, nu de algemeene toestand van zaken veel veranderd is, en ook andere vreemde kolonien notenswaardig, faelic en nagelen voortbrengen. Zij konden derhalve in dien maatregel zeer wel berusten, ofschoon zij zich niet voorstelden, dat dezelve veel zeldre bijdragen om de hier bedoelde eilanden tot meerdere ontwikkeling te leiden. Onderscheidene andere leden hebben gewenscht dat deze wet reeds vroeger ware vastgesteld, en verlangden eene toepassing van dergelijke

bepalingen ook op andere onzer Oost-Indische bezittingen aan te bevelen.

«Eenige leden hebben hunne belangstelling in de veiligheid der bevolking op de Aroë-eilanden en in de handhaving onder regten op Nieuw-Guinea te kennen gegeven. Zij hadden uit dien hoofde met vreugde uit de Memorie van Beantwoording op het Verslag der Tweede Kamer, en uit de verklaring van den Minister bij de beraadslaging over dit wetsontwerp aldaar vernomen, dat de Regering deze belangen niet uit het oog verliest.

«Op de nota n°. 3 bij dit wetsontwerp overgelegd, is wegens verkoop van specerijen, van de eilanden Ambona en Banda afkomstig, als ontvangst opgegeven: in Nederland eene som van f 979,986.38, in Indie f 21,652.52; hetgeen te zamen meer dan een millioen bedraagt. Sommige leden wenschten eene specificatie der ontvangsten en uitgaven wegens elke soort van specerijen afzonderlijk te ontvangen, ten einde dit aanzienlijk bedrag te beter te kunnen beoordeelen.» (w. g.) 't Hooft, Insinger, van Heeckeren van Wassenaar en van Rijkevorsel.

's Gravenhage, 3 September.

Z. M. heeft benoemd tot substituut-officier bij de arrondissements-regtbank te Assen, mr. W. S. Schiffer, thans regter-plaatsvervanger in de arrondissements-regtbank te 's Hertogenbosch; tot griffier bij het kantongerecht te Amersfoort, mr. B. J. A. van Wachren, advocaat te 's Gravenhage; tot ontvanger der directe belastingen en accijzen te Norg, den heer H. Hebenet.

Z. M. heeft aan den gepensioneerden luitenant-kolonel der infanterie van het leger in Oost-Indie A. H. Helbach vergoeding verleend tot het blijven dragen van de activiteits-uniform van het wapen, waarbij hij laatst heeft gediend.

Eergister is Z. M. de koning bij het kamp te Zeist aangekomen en aan de herberg de Oude Tempel uit zijn rijtuig te paard gestegen, om zich onmiddellijk naar het kamp te begeven. Daar stonden de troepen in bataille geschaard en passeerden de revue, waarna zij terzelfder plaatse per brigades de handgrepen met juistheid uitvoerden, waarna zij in geoloteerde kolonnes naar de heide rukten, alwaar zij eenige evolutien uitvoerden en na voor Z. M. gedefileerd te hebben, naar het kamp terugkeerden.

* In de residentie is aangekomen en aan het Hotel de l'Europe afgestapt de Vice-Admiraal in Engelsche dienst Hilde Parker, komende van Londen, en de baron Baumgarten, komende van Maintz.

* Eergisteren hebben de leden van de Eerste Kamer aan hinnen voorzitter in het Hotel de Oude Doolen een luisterrijk diner aangeboden. Verscheidene troepen zijn ingesteld en met veel hartelijkheid gedronken, onder anderen op Z. M. den Koning H. M. de Koningen, Z. K. H. den Prins van Oranje, den voorzitter van de Eerste Kamer enz. Gedurende het diner heeft een korps muzikanten onderscheidene vaderlandsche stukken uitgevoerd.

* Heden heeft Z. H. de keurvorst en de keurvorstin van Hessen-Kassel, na een verblijf van ruim vier weken, het groot Stedelijk Badhuis te Scheveningen verlaten, ziek begevende naar Amsterdam. De keurvorst heeft voor zijn vertrek, den heer J. de Wit zijne bijzondere tevredenheid betuigd over de goede bediening, zoo door H.D. persoon, als door het talrijk gevolg, gedurende het verblijf aldaar ondervonden. Z. H. heeft er bijgevoegd, dat hij voornemens was in het volgend jaar andermaal het Badhuis te komen bezoeken.

* Den 1sten dezer heeft de gemeenteraad van Rotterdam behandeld een adres van het comité voor het aldaar in 1854 te houden muziekfeest. Men had voor het bij die gelegenheid op te rigten houterfeest, lokaal geene andere geschikte plaats kunnen vinden, dan de binnenzijde der nieuw aangelegde binnenhaven aan het Tweede Nieuwewerk, weshalve werd verzoekt dien groot van 1. Maar tot uitsluitend September des volgenden jaars voor gemeld doel af te staan. — De Commissie voor de plaatselijke werken had hierin geen bezwaar gevonden, evenmin als de aannemer der werken aan het Tweede Nieuwewerk. Het gedane verzoek werd bij acclamatie toegestaan.

Maandag avond zullen in den Franschen Opera worden opgevoerd twee vaudevilles *Le Mari de la Dame des Chœurs*, en *A la Bastille*, en ten slotte de eerste acte van de opéra-comique *Le Maître de Châtel pelle*.

Men leest het volgende in den *Usselode*, welke wij daar lezen, bevreemdt ons niet:

«Men maakt hier de opmerking, dat de geest van het ministerie van Hall, productiefmaking der belastingen, reeds duidelijk zichtbaar is in de dezer tijden uitgegeven aanslagen voor het patent. Zoo zijn ons aanslagen bekend, die tegen den duidelijksten zin der wet en de bewezen waarheid, geen anderen grond dan

eene willekeurige, onregtvaardige imputatie kunnen hebben; andere die hooger zijn dan de geheele jaarlijksche winst van het bedrijf bedraagt; nog andere voor bedrijven, die door den aangeslagene volstrekt niet uitgeoefend worden en die op geen schijn of schaduw van wezenlijkheid berusten. *De Tijd.*

Eergister had te Amsterdam in het hotel *Rondeel* eene algemeene vergadering plaats der kapiteins experts van het bureau *Veritas* te Parijs, vertegenwoordigende Zuid- en Noord-Holland, België, Groningen, Oost-Friesland, Hannover, Hamburg, Breemen, Lubeck, Pruisen en Denemarken, onder voorzitterschap van den heer Ch. Bal, directeur van de *Lloyd Français*, te Parijs.

De najaarsvergaderingen van de verschillende commissiën van onderwijs in ons land, zijn aldus vastgesteld: in Utrecht 3 October, in Friesland 5 October, in Zeeland 6 October, in Gelderland, Zuid- en Noord-Holland 10 October, in Noord-Brabant, Drenthe en Limburg 11 October, in Overijssel 12 October en in Groningen 14 October. In die vergaderingen worden de belangen van het onderwijs en schoolwezen, in iedere provincie, onder voorzitterschap van een lid der *Ged. Staten* besproken; de verslagen van de schoolbezoeken der schoolopzieners overgelegd, verslag van den staat der weduwen-fondsen gedaan, zoo die er zijn, en op volgende dagen onderwijzers en onderwijzeressen in verschillende rangen, talen en wetenschappen geëxamineerd.

Op den 1sten dezer is een aanvang gemaakt met den bouw van het station te Roosendaal, voor den spoorweg van Antwerpen naar Rotterdam, terwijl de aardenbaan van de grenzen naar Roosendaal binnen weinige dagen zal zijn afgewerkt. Met de onteigening gaat het naar wensch; de perceelen onder Roosendaal, Gastel, Oudenbosch, Rucphen en Hoeven zijn voor het grootste gedeelte reeds in der minne onteigend.

Van wege het bestuur van de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij is bekend gemaakt, dat gedurende de maand Augustus 1853 langs dien weg zijn getrokken 109,645 reizigers, waarvan de opbrengst is geweest f 108.119.95 en dat de opbrengst van de goederen heeft bedragen f 15.089.86, totaal f 123.159.21.

Wordt door het gemeente-bestuur van 's HERTOGENBOSCH in deze dagen meer dan ooit alles in het werk gesteld om een' toestand van kwijning te doen ophouden, om verbeteringen daar te stellen, leemten aan te vullen, dan gelooven wij zijne aandacht ook te mogen vestigen op eene niet van de minste aangelegenheden, om daardoor den wensch van velen onzer medeburgers te vervullen. Wij bedoelen het oprigten eener klinische school in de hoofdstad van Noord-Brabant, die andere gewesten onzes lands sedert lang, ja zelfs in grooter getale, bezitten, en die onze provincie, vergissen wij ons niet, nooit bezat en tot den huidigen dag moet ontberen. Wij vertrouwen geenszins dat iemand het nut, de noodzakelijkheid van eene dusdanige inrigting zal kunnen in twijfel trekken, hetzij men de zaak uit een geldelijk of wel uit een wetenschappelijk oogpunt beschouwe.

Wat toch is het noodwendig gevolg van het gemis eener klinische school? Jongelieden, die zich op de genees-heel- en verloskunde willen toeleggen om die vakken later te oefenen, zonder voorzien te zijn van eenen academischen graad, zijn verplicht elders opgeleid te worden, waar hunne gelden te besteden, of wel zich over te geven aan mannen, die hiervoor geene geschiktheid hebben, en hun het te geven onderrigt naar eigen goedvinden laten betalen. Men leide hieruit niet af, de gevolgtrekking als zoude zulks hier het geval wezen. Wij nemen alleen de mogelijkheid aan. Physische instrumenten, een physisch kabinet zijn ten deele gebrekkig, ten deele in het geheel niet te vinden; er een botanische tuin, een zoo noodig vereischte, is nergens te zien. Zoodoende moet dikwerf de jongeling van den besten aanleg, met den grootsten ijver beziel, ondanks zich zelve; en alleen uit gebrek aan behoorlijke opleiding, door de Provinciale commissie van geneeskundig toezicht, afgewezen worden, als hij zich voor een examen aanmeldt. Het tegendeel bestaat, wanneer men zich in het bezit gesteld ziet van eene goede klinische school, waarin de vakken van onderwijs behoorlijk afgebakend zijn, en deze door bekwame mannen onderwezen worden. Dat wat met goed gevolg in andere oorden des Rijks bestaat, kan ook hier zijne vruchten dragen. Wij hopen uit dien hoofde dat deze weinige regelen een punt van overweging bij invloedrijke personen zullen uitmaken, en Noord-Brabant, en bepaaldelijk 's Hertogenbosch, zich weldra met andere plaatsen zal kunnen verheugen in het bezit eener klinische school.

Van Hellevoetsluis vertrok op 31 Augustus naar Batavia, het detachement suppletie-troepen, sterk 120 onder-officieren en manschappen, onder kommando van den majoor der kavallerie bij het O. I. leger, H.

W. L. Couperus, per barkschip *Benoeki*, kapt. A. Schaap. Tevens zijn aan dit detachement als medegeleiders toegevoegd de 1ste luit. L. J. G. van Oijen en de 2de luit. F. G. Meis, beide van het wapen der infanterie.

Ingezonden Stukken.

VIJFENTWINTIG OUDE KENNISSEN.

Alle partijchap moet voor altoos van onder ons gebannen zijn.

WILLEM I.

Gedwongene geldleeningen voegen niet bij een volk, dat zijne eigene belangen vrijwillig heeft op zich genomen, en het vermeerderen der staatschulden is evenzeer een uiterste, dat wij vermijden moeten.

WILLEM I.

Wij ontbieden en verzoeken de Leeraars van alle Godsdiensstige gezindheden, om in hunne gebeden inzonderheid te gedenken aan ons, die door den wil der Natie met de zorgen der hoogste regering van het land zijn belast geworden.

WILLEM I.

Het volk moet de meest mogelijke verzekering hebben, dat deszelfs dierbaarste belangen zijn in het oog gehouden; dat de godsdienst, als de bron van alles goeds, geëerbiedigd en gehandhaafd, de godsdienstige vrijheid door geene tijdelijke belangen gestoord, maar in de ruimste mate, gewaarborgd wordt; dat de opvoeding der jeugd, de uitbreiding van wetenschappelijke kennis door de regering worden ter harte genomen, doch van alle knellende banden, die den geest onderdrukken, den moed verdooven, los gemaakt, en dat persoonlijke veiligheid geen louteren klank zij, noch afhangen van de grilligheid eener ergdenkende en arglistige politie.

WILLEM I.

Volk of bestuur, allen staan heden ten dage onder het onderzoek, de beoordeeling, de verantwoordelijkheid. — Hechten wij ons moedig en getrouw aan de beginselen onzer beschaving: *regtvaardigheid, wettigheid, openbaarheid, vrijheid.*

GUIZOT.

Il est des gens si pleins d'eux-mêmes, et qui trouvent tant de charmes à s'appesantir sur le monosyllabe moi, qu'en le prononçant ils ont le secret d'en faire deux syllabes.

DE STASSART.

Les courtisans ressemblent aux chats, qui sont moins attachés au maître qu'à la maison.

DE STASSART.

L'œil de la police est fort utile dans un état, mais ses mains y sont de trop.

DE STASSART.

Laat toch die ellendige en hatelijke politie varen.

FALCK.

De toutes les passions humaines, la plus violente celle qui surtout trouble le plus la raison et fausse davantage le jugement, c'est l'esprit de parti.

VAN DER DUYN.

Wij vragen om geenen rang, om geen titel bij de volvoering der pligten, waartoe het vaderland roepen mogt. De jeugdige eerzucht van den jongeling moge door deze uitzigten betooverd worden, wij kennen geenen titel, geen rang, die iets voegen kan bij de eer, van het vaderland vrijwillig van nut te zijn.

J. K. KEMPER.

De Staten-Generaal alleen zijn de vertegenwoordigers van de geheele natie, en de Staten-Provinciaal kunnen en vermogen zich, volgens de grondwettige beginselen, met geene andere aangelegenheden inlaten dan met zoodanige, die bij uitsluiting tot derzelver provincie betrekking hebben.

L. VAN GOBBELSCHEIJ.

Staatkundige beginselen te hebben, is, naar mijn inzien, een der voornaamste vereischten des vertegenwoordigers, omdat, zonder dezelve, hij steeds door besluiteloosheid heen en weder wordt geslingerd, en niet weet, welken weg hij met gematigdheid, maar tevens met standvastigheid moet volgen.

Mr. J. J. VAN HEES BERKEL.

Kiezers moeten tot op het laatste oogenblik vrij blijven.

MR. P. C. SCHOONEVELD.

Dan eerst beteekent het zwijgen iets, wanneer het spreken geheel vrij kan geschieden.

MR. F. A. VAN HALL.

Licht is in de politieke wereld, zoo wel als in de natuur, een noodzakelijk levens-element.

THORBECKE.

Het onderling verkeer der belijders van verschillende diensten, die allen bij eigene en algemeene welvaart bijdragen, kan niet te zeer veraangenaamd worden. Veel heil in dezen af van den minzamen omgang der leeraars elkander, veel ook van de betrekkingen, welke de hooft- en leden der plaatselijke besturen en de ambtenaren Konings met hen allen aanknoopen en onderhouden.

VAN DER DUIJN.

De publiciteit leert, beter dan het uitgezochtste politiek wezen, de meeningen en gezindheden der bevolking kennen en maakt zelfs de pogingen van enkele kwaadwilligen, nu het daglicht moeijelijk kunnen ontvliesen, vrij onschadelijk; terwijl daardoor menig voortreffelijk denkbeeld gelokt, en meer dan een talentvol maar zedig man tot nuttigen arbeid genoopt wordt.

VAN DER DUIJN.

De Grondwet, dat plechtanker van Neerlands vrijheid en volksgeluk, zal op de nieuwe baan, welke ik intreed steeds mijne gids en geleidster zijn.

WILLEM II.

Mijne daden zullen, met behulp van God, mijne woorden bevestigen.

WILLEM II.

Mijne innige overtuiging zegt MIJ, dat het beter ware, beantwoording der troonrede achterwege te laten.

WILLEM II.

De zoo gelukkig gekozen vijf leden der staatscommissie voor de Grondwet werken, zoo te zeggen, dag en nacht. Men heeft (ik bijzonder) het meeste vertrouwen in hunne ijver en hunne vaderlandsche pogingen, maar wij zijn toch nog niet waar wij wezen moeten.

De heer D. Donker heeft veel moed getoond en eene groot dienst aan het vaderland bewezen door het Ministerie van Justicie en politie op zich te nemen.

VAN DER DUIJN.

Weifelende praktijk heeft de ontwikkeling der wanbegrippen bevorderd, en later is Nederland te gronde gerigt door een stelsel van behoud, waarbij aan behoud van recht en waarheid niet gedacht werd.

De toekomst is meer dan ooit in donkere wolken gehuld. Dezelfde dwalingen, doch meer in de gevolgtrekkingen ontwikkeld, doorwoelen de Kerk en den Staat en het geheel ligchaam der Maatschappij. Er zal gemaaid worden wat men gezaaid heeft.

MR. G. GROEN VAN PRINSTERER.

Een hoveling is een mensch, die menig dier beschouwt.

HELVETIUS VAN DEN BERG.

Het niet-ik wordt voortgebracht door het ik.

FICHT.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 3 September 1853.

Nederland. Pct.		Rusland.	
Ned. W. Schuld. 2 1/2	63 1/2 %	Hopel 1798/1816	5 107
Dito Certificat. . . 3		Dito 1828/1829	5 108 1/2
Dito dito . . . 4	95 1/2 %	Cert. 1831/1833	5
O. I. Leening. 4	95 %	Dito dito . . . 4 1/2	100 1/2
Amort. Syndic. 3 1/2		Dito Hope . . . 4	
Hand.-Maats. . . 4 1/2		Dito Stieglitz . . . 4	92 1/2
Belgie.		Dito dito 5e Ser. . . 4	
Certificaten . . . 2 1/2		Inschr. Assig. . . 6	
D° Rothschild. 2 1/2	52 1/2 %	Certific. dito . . . 6	
Frankrijk.		Polen.	
Obligatiën . . . 3		Obligatiën . . . 4	86 %
Spanje.		Oostenrijk.	
Nieuwe . . . 1	23 %	Metalliek . . . 5	82 1/2 %
Dito Buitenl. . . 3		Dito bet. Amst. 5	95 1/2 %
D° Binnenl. o/m. 3	48 1/2 %	Dito letter B . . . 5	95 1/2 %
Bew. Sp. Com. . . 6 1/2		Dito 1847 . . . 2 1/2	
Amort. Schuld. . . 5 1/2		Dito 1851/1852 2 1/2	49 1/2 %
Portugal.			
Londen nieuwe. 5	40 1/2 %		
Dito uitgest. . . 4			

Denem., 5 pct. 104 1/2; Mexic., te Londen 3 pct. 25 1/2; Dito Onb. 25 1/2; Gren., te Londen Uitg. 9 1/2; Braz. 21 1/2.

Alhoewel de omzettingen heden wederom weinig beteekende was echter de stemming over het geheel niet ongunstig.

FRANFORT, Vrijdag, 2 Sept. 5 pct. Metal. 85 1/2; Lot. fl. 250 126; Bank-actiën 152 1/2; 1 pct. Spanje 23 1/2; 3 pct. dito 43; Wissel op Weenen 110.

De markt was algemeen flauwer gestermd. LONDEN, Vrijdag 2 September. Consols op tijd 97 1/2; Mex. N. 3 pct. 26 1/2; Gren. Uitg. 9 1/2; Peru 4 1/2 pct. 82; Spanje 1 pct. 22 1/2; Certific. 6 1/2.

Overige fondsen nominaal lager. PARIJS, Vrijdag 2 September. Fr. 4 1/2 pct. op t. 105; dito 3 pct. op t. 79.20; Sp. Binn. 3 pct. 42 1/2; dito 1 pct. 22 1/2; N. Metal. 5 pct. 97; Piemont 97.25.

WEENEN, Vrijdag 2 September. N. Metal. 94 1/2; dito B. 107 1/2; Londen 10.39; Parijs 123 1/2; Zilver 8 1/2. MADRID, Dingsdag 30 Augustus. Spanje Binn. 3 pct. dito nieuwe 1 pct. 23 1/2; Certific. 3 1/2.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te 's Gravenhage.